

TRI SLOBODE POD LUPOM

Prikaz slučajeva kršenja osnovnih ljudskih prava u Srbiji 17. februar - 9. mart 2023. godine

Sloboda izražavanja

- Tužba protiv Nenada Živkovića i aktivistkinje Ljiljane Spasić

Nezavisno društvo novinara Vojvodine (NDNV) saopštilo je 24. februara 2023. godine da je bivši načelnik Policijske uprave Pančevo Igor Arsić podneo tužbu protiv glavnog i odgovornog urednika portala Pančevo Si Ti Nenada Živkovića. Pored Živkovića, tužena je i Ljiljana Spasić, izvršna direktorka Građanske akcije Pančevo, osnivača pomenutog medija. Navodi se da je povod za ovu tužbu satiričan tekst objavljen na ovom portalu ranije, a u kome je glavni lik upravo Arsić. NDNV saopštava da je ova tužba nedopustiva i da predstavlja napad na slobodu izražavanja, a posebno zabrinjava činjenica da ona dolazi od funkcionera koji bi novinare trebalo da štiti, umesto što na njih vrši pritisak. Nenad Živković i Ljiljana Spasić često su izloženi pritiscima i pretnjama zbog svojih tekstova i zbog svog delovanja koji je kritični orijentisan prema vlastima.

Napadnut reporter agencije FoNet tokom desničarskog protesta

Reporter agencije FoNet Marko Dragoslavić fizički je napadnut dok je bio na radnom zadatku 7. marta 2023. godine. Tokom protesta pod nazivom "Studenti za Kosovo", Dragoslavić je fizički napadnut tako što je više puta udaren u glavu, od strane nepoznate osobe, koja se zatim brzo udaljila sa lica mesta. Dragoslavić je naveo da je primljen u Urgentni centar, gde su mu konstantovane povrede.

Novinar Marko Vidojković relociran zbog pretnji

Novinar i jedan od autora emisije "Dobar, loš, zao" Marko Vidojković morao je sa suprugom da napusti Srbiju početkom februara, zbog konstantnih pretnji smrću kojima je izložen, prenelo je Nezavisno udruženje novinara Srbije 6. marta 2023. godine. Vidojković godinama unazad dobija pretnje koje nisu rešene, navodeći da je samo jedan slučaj završen sporazumnim priznanjem krivice optuženog, a u drugom slučaju je optuženi dobio minimalnu kaznu propisanu zakonodavstvom. Međunarodno udruženje pesnika, esejista i književnika (PEN) preporučilo je hitno izmeštanje Vidojkovića iz Srbije, uputivši zahtev srpskim vlastima da hitno istraže sve slučajeve pretnji kojima je Vidojković bio izložen. Njegov kolega Marko Kulačin, koji je takođe doživljavao pretnje i uvrede, saopštio je 7. marta 2023. godine da su njih dvojica odbili policijsku zaštitu dok je ministar unutrašnjih poslova bio Aleksandar Vulin, navodeći da su se na takav potez odlučili jer institucijama ne veruju. Ovom prilikom je naveo da je Vulin samo dan ranije targetirao i njega i Vidojkovića na TV Pink, koja je bliska vladajućoj Srpskoj naprednoj stranci. Kulačin navodi da su pretnje krenule od 2019. godine i da su u pitanju organizovane kampanje, uzimajući u obzir da su tabloidi bliski vladajućoj stranci često objavljivali slične tekstove kojima su ih targetirali.

Nezavisni mediji ponovo targetirani od strane premijerke Brnabić

Predsednica Vlade Srbije Ana Brnabić ponovo je targetirala niz medija koji kritični izveštavaju o radu vlasti, u dva navrata, 4. i 7. marta 2023. godine. Prvobitno je, gostujući u jutarnjem programu TV Pink, govorila “tajkunskim medijima”, misleći na TV N1, Novu S ali i list i portal Danas. U poslednjem slučaju, ovim medijima se “zahvalila” jer konstruišu “kult ličnosti Aleksandra Vučića”, zbog niza tekstova koji su objavljeni o Vučiću tokom njegovog boravka u Kataru na UN Konferenciji najmanje razvijenijih država. Podsećamo da je Brnabić, samo mesec dana ranije, iznela niz optužbi na račun istraživačkih novinara, posebno novinara Mreže za istraživanje kriminala i korupcije (KRIK), zbog tekstova koji su objavljeni na ovom portalu, a tiču se veza kriminalnih grupa i vladajuće stranke.

Veći broj pritisaka na novinara N1 Milana Nikića

Dopisnik TV N1 iz Kragujevca Milan Nikić, u više navrata bio je izložen pritiscima zbog svog rada. Prvobitno je 3. marta 2023. godine verbalno napadnut tokom izveštavanja sa protesta zaposlenih u kragujevačkom Vodovodu, kada mu je nepoznata osoba dobacivala, a zatim i prišla i tražila da razgovara sa njim nasamo. Ta osoba se povukla nakon što je Nikić upalio kameru s namerom da ga snima. Tom prilikom, Nikić je zamolio nekoliko radnika u protestu da ga isprate do automobila i izjavio je da se osećao uznemireno. Samo dan kasnije, primetio je automobil sa ugašenim svetlima koji se parkirao u neposrednoj blizini stana u kojem živi, navodeći da je jedna osoba sedela u njemu. Navodi da je izašao sa upaljenom kamerom u pokušaju da snimi događaj, da bi ubrzo nakon toga vozač upalio automobil i otišao. Za kraj je naveo da je ovo bio sedmi put kako doživljava pretnje i maltretiranje zbog svog posla, kao i da veruje u pravosudni sistem i da će ovakve situacije nastaviti da prijavljuje, dodajući da je jedan prethodni slučaj napada okončan višemesečnom zatvorskom kaznom za osobu koja ga je napala na jednom protestu.

MONITORING

Smenjene tužiteljke koje su istraživale korupciju u državnom preduzeću

Nakon naredbe o hapšenju više osoba koje su optužene za nanošenje štete državnom preduzeću Elektroprivreda Srbije (EPS), tužiteljka koja je vodila predmet **Bojana Savović**, smenjena je i premeštena u drugo odeljenje, preneo je N1 23. februara 2022. godine. N1 je ubrzo preneo i vest da je smenjena i Jasmina Paunović, još jedna tužiteljka koja je radila na ovom predmetu. Isti dan se Više javno tužilaštvo obratilo javnosti saopštenjem u kojem je navedeno da je tužiteljka Savović premeštena prema redovnom godišnjem planu, a prema njenoj ranije izraženoj želji, kao i da je ona odugovlačila postupanje po predmetu. Savović je kasnije navode iz ovog saopštenja negirala, govoreći da nikada nije tražila premeštaj u drugo odeljenje, niti je odugovlačila predmet. Dok su u toku protesti ali i peticije podrške smenjenim tužiteljicama, uključujući i pokretanje niza postupaka protiv višeg javnog tužioca Nebojše Stefanovića, koji stoji iza odluka o smeni, u ovom trenutku i dalje nema adekvatne reakcije nadležnih institucija s ciljem zaštite tužiteljki. Na ovaj slučaj oglasila se i Evropska komisija, koja je navela da prati razvoj situacije i da očekuje da Srbija sprovedi obaveze koje su proistekle iz ustavnih izmena u oblasti pravosuđa.

Srbija pala na indeksu slobode u najnovijem izveštaju Freedom House-a

U najnovijem izveštaju međunarodne nevladine organizacije Freedom House, Srbija je pala na indeksu sloboda u svetu, sa 62 na 60 bodova. U izveštaju se naročito kritikuju represivni koraci preduzeti s ciljem suzbijanja protesta - na prvom mestu, od strane maskiranih osoba navodno povezanih sa vlastima, a zatim i administrativnim postupcima zabranom održavanja manifestacije EuroPride 2022 u Beogradu u septembru 2022. godine. U oblasti slobode izražavanja, izveštaj se osvrnuo na pritiske na novinare i novinarke u vidu tužbi i krivičnih prijavi, nedostatak transparentnosti vlasništva nad medijima, urednički pritisak od strane političara i politički povezanih vlasnika medija, direktan pritisak i pretnje novinarima i novinarkama i visok nivo samocenzure. Izveštaj *Sloboda u svetu* godišnji je izveštaj o političkim pravima i građanskim slobodama, a ovogodišnje izdanje obuhvata 195 zemalja i 15 teritorija.